

SQUAMANITA ODORATA I

In zijn artikel over de geschiedenis van het odeurzwammetje in het vorige nummer van Coolia, vraagt Bas naar standplaatsgegevens van oude vondsten van deze soort; in verband met zijn onderstelling van immigratie uit de Verenigde Staten en de voorkeur voor plaatsen waar het oorspronkelijk profiel van de bosbodem is verstoord. Of het juist is, op grond van de grote zeldzaamheid in de V.S. een immigratie daarvandaan aan te nemen, is de vraag; Squamanita odorata is tenslotte maar 1 maal in de V.S. gevonden.

In 1938 heb ik deze soort in grote aantallen gevonden langs een sparrenlaantje in een eikenberkenbos op het landgoed "Zonnestraal" tussen Hilversum en Loosdrecht. Het weggetje was niet lang daarvoor verhard, waarbij leem en grind waren gebruikt. Vrijwel elke jaar sindsdien heb ik het weggetje in het najaar geinspecteerd. S. odorata is echter nooit meer tevoorschijn gekomen. Tussen de sparren waren enkele Mahonia's aangeplant. Verder stonden er enkele mossoorten. Het odeurzwammetje stond echter veelal gewoon in de vrije harde grond.

Opvallend was dat er vrijwel altijd Helvella lacunosa en H. crispa voorkwamen. Daarnaast nogal wat Disco's als Galactinia Michelii G. badia en Lachnea hemisphaeria.

J. Daams.

SQUAMANITA ODORATA II

Op mijn verzoek om meer gegevens over vind- en standplaatsen van S. odorata, zijn behalve het artikeltje van de Heer Daams nog enige andere reacties ontvangen. Twee ervan betreffen vindplaatsen die nog niet werden vermeld, n.l.:

Gelderland: Bennekom, Keijenbergseweg, enige malen, o.a.

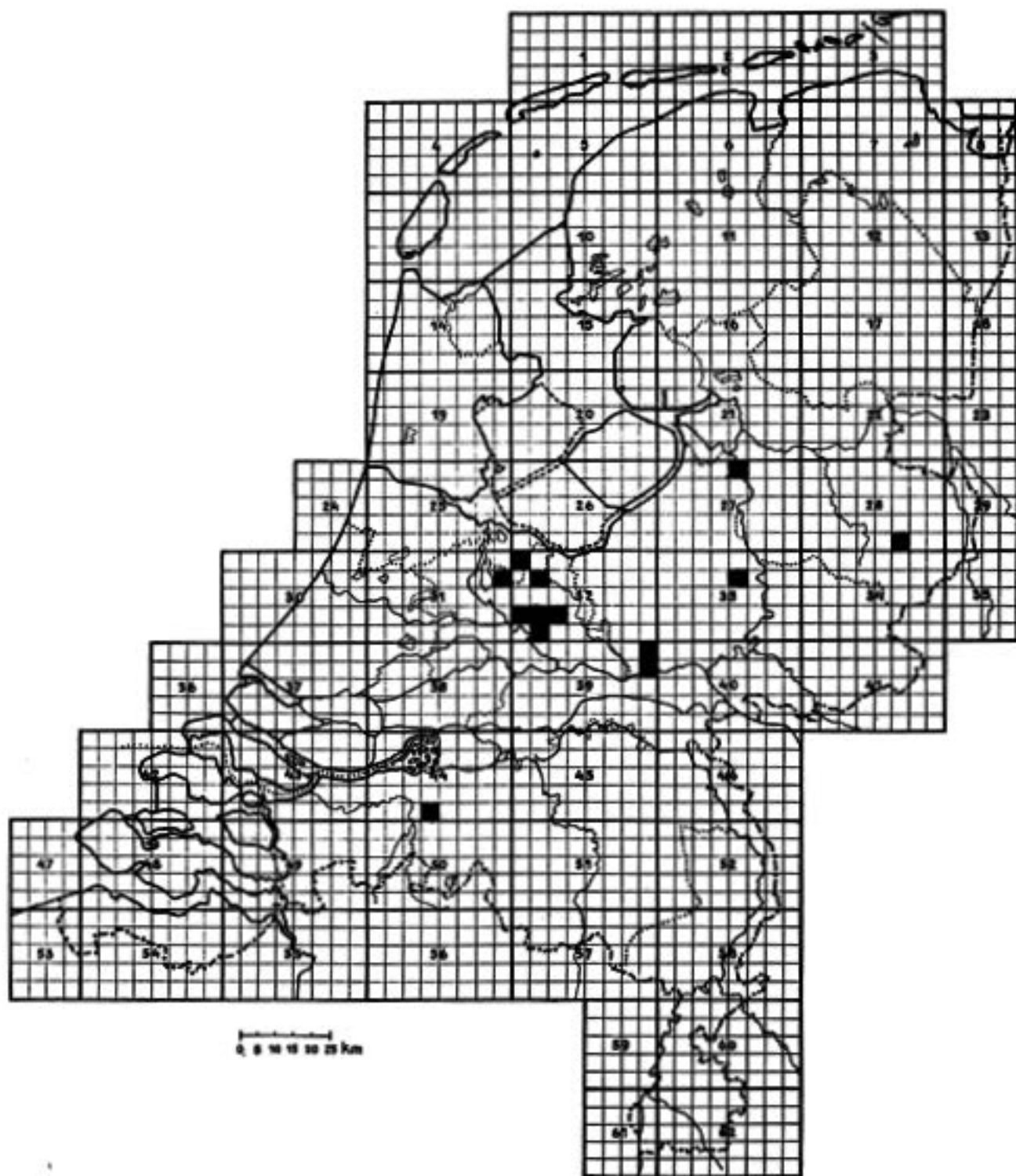
16 september 1960, T. Nannenga; een 2e plek langs dezelfde weg, 7 september 1963, E. Nannenga-Bremekamp.

Van de eerste vondst is een aquarel en van de tweede gedroogd materiaal in het bezit van de familie Nannenga. In beide gevallen groeiden de paddestoelen dicht bij de weg; in het eerste geval tussen een dubbele rij beuken en in het tweede geval bij een afwaterings-greppeltje (uit brief van Mevrouw Nannenga).

Utrecht: Bij pyramide van Austerlitz, 1962, C.G.F. Schütz & A.F.M. Reijnders (Niet terug gevonden in 1963 en 1964).

Van deze vondst heeft Dr. Reijnders dia's gemaakt. Materiaal bevindt zich misschien in het herbarium van Prof. Uffellie (uit brief van Dr. Reijnders).

Over de reeds vermelde vondst in Baarn op 10 oktober 1937 schreef de heer H. Kleijn mij, dat de vindplaats langs de straatweg ten Noorden van de spoorlijn Baarn-Hilversum lag, dicht bij het hekwerk van de tuinen.

Squamanita

odorata

In het gepubliceerde lijstje wordt ook een vindplaats vermeld in Wilp, vanwaar in 1954 en 1955 materiaal het Rijksherbarium bereikte. Mevrouw G. Piepenbroek-Groters beschreef mij in een brief aan de hand van haar dagboek de geschiedenis van deze vindplaats van het odeurzwammetje. Het is wel aardig hier een uittreksel uit haar dagboek te geven:

- 1953: 7 oct......langs straatweg door Gietelse Bos (weg Apeldoorn-Zutphen) .....geelachtige knolletjes.....hoedjes eerst over 't hoofd gezien.....op $1\frac{1}{2}$ m brede strook tussen rijweg en tegel-fietspad, waar beuken staan.....veel knolletjes (van deze vondst heb ik de gekleurde afbeelding in het schetsboek van Mevrouw Piepenbroek gezien);
11 oct......op de bekende plek veel knolletjes, maar geen hoedjes; 25 oct......er lag al veel blad.....knolletjes zaten er helemaal onder.....geen paddestoeltjes gezien.
- 1954: 19 sept......niet op zelfde plaats.....wel een eindje verderop.....2 exemplaren.....op het ene knolletje 2 paddestoeltjes (niet mooi meer).....op het andere paddestoeltjes nog niet volwassen.....de Heer Reuvecamp stuurt een exemplaar naar Leiden; 10 oct......geen knolletjes en paddestoeltjes gevonden.
- 1955: 25 sept......zelfde plek van twee jaar geleden.....wel dertig groepjes knolletjes.....op sommige de paddestoeltjes nog niet veel verder uitgekomen; 1 oct......een odeurzwam opgehaald om op paddestoelen tentoonstelling te laten zien.....exemplaar naar Leiden; 16 oct......odeurzwammen waren prachtig.....hele groepen waren er nu op de oude plaats, maar ook aan de overkant van de weg en verderop....nu waren ze op hun mooist, helemaal uitgespreid.....op 1 oct. waren ze nog gesloten.....stonden meen ik nu aan beide zijden van het fietspad.....nog enkele getekend.
- 1956: .....mijn man zag nog enkele exemplaren.....
- 1958: .....plek bij Gietelse bos afgeplagd.....geen odeurzwammen meer.....

"Het fietspad was van voor de oorlog. De beuken waren + 50 jaar oud. Aan weerszijden van de weg bevond zich dennenbos; hiervan werd in + 1959 een stuk gekapt. De standplaats van het odeurzwammetje kwam daardoor in de zon en er ging gras groeien. In februari 1962 werden ook de beuken gekapt. Deze vindplaats bevindt zich eigenlijk in de gemeente Voorst, aan het stuk straatweg tussen het kruispunt met de weg naar Klarenbeek en de kolken."

Met deze gegevens is de voorkeur van Squamanita odorata voor een gestoord milieu nog duidelijker geworden. Een belangrijk deel van de vindplaatsen blijkt langs verharde wegen of paden te liggen.

Uit het verhaal van Mevrouw Piepenbroek dringt zich het beeld op van een soort die zich ergens vestigt, om dan over een periode van enkele jaren een populatie op te bouwen en weer te verdwijnen. De gegevens zijn echter nog steeds schaars.

Uit de waarnemingen in Wilp blijkt ook dat de paddestoeltjes zich bijzonder traag ontwikkelen. In 1955 lagen er drie weken tussen het ontdekken van de knolletjes en de dag waarop zeer veel paddestoeltjes werden waargenomen. Wie weet hoe lang van te voren de knolletjes reeds gevormd waren en hoe lang ze nog daarna zijn blijven bestaan! Er is nog steeds grote behoefte aan meer waarnemingen. Opmerkelijk is overigens dat alle vondsten tot nu toe in de maanden september en oktober zijn gedaan.

In het derde deel van Michael-Hennig's "Handbuch für Pilzfreunde" dat in 1964 verscheen, vond ik vermeld dat S. odorata in 1963 in Lübeck is gevonden. Dat zou de eerste vondst in Duitsland zijn. Ik zal trachten hierover meer gegevens te krijgen.

C. Bas.

WAARNEMINGEN IN HET NOORDEN

Op 11 oktober vond ik op een iep bij Zoutkamp een Pleurotus die voor Nederland nogal zeldzaam is en die ik niet kende: Pleurotus lignatilis (Pers. ex Fr.) Kummer, drie exemplaren zaten in een toef hoog aan een boom. Deze Pleurotus is karakteristiek door de zeer taaie consistentie ("lignatilis"!), te vergelijken met sommige Ganoderma's, en de zeer sterke smaak en geur naar meel. De hoed is lichtbruin, fijn geschubd, de steel eveneens wat geschubd.

Een tweede Pleurotussoort, veel algemener maar in Groningen zeker niet gewoon, vond ik 8 november '64, eveneens op een iep bij Zoutkamp, en wel Pleurotus ulmarius (Bull. ex Fr.) Kummer.

De zeer algemene Pleurotus ostreatus, de gewone oesterzwam, zag ik nog in februari '65 op een eik bij Noordlaren zitten. Het is bekend dat deze soort het tot ver in de winter vol houdt.

Ook al weer in de buurt van Zoutkamp, bij Vierhuizen, vond J. de Jonge in mei '63 onder essen een groot aantal exemplaren van Tricholoma gambosum (Fr.) Kummer, ten dele in een heksenkring. In mei '64 waren ze weer aanwezig, in de herfst van '63 en '64 waren ze er niet. Er wordt wel gezegd dat deze Tricholoma in de herfst soms opnieuw verschijnt. In de provincie Groningen is deze zwam zeker zeldzaam.

In de herfst van 1960 werd door De Jonge op aangespoeld riet langs de Lauwerszee bij Zoutkamp gevonden Panaeolus subbalteatus (Berk. ex Br.) Sacc., een grote lichtbruine Panaeolus.

Mycena rorida (Scop. ex Fr.) Quél. werd in oktober '64 bij Norg gevonden en mij gebracht door een tweetal jongelui.